

STÆRKE BØRNEFÆLLESSKABER

ET INKLUDERENDE PÆDAGOGISK STØTTESYSTEM

**Kolding
Kommune**
en del af trekantområdet

LSP

Laboratorium for praksisrettet
dagtilbuds- og skoleforskning

**AALBORG
UNIVERSITET**

Alle børn har ret til at indgå i et fællesskab

Fællesskab er nøglen til trivsel

I Kolding Kommune har vi en politisk fastlagt ambition om at skabe lige muligheder for alle børn. Det kræver høj kvalitet og faglighed i kommunens dagtilbud og et øget samarbejde på tværs af faggrupperne omkring børnene. Ved at understrege 'alle børn' sætter vi fokus på inklusion: Alle børn skal føle sig som en del af fællesskabet, blive set og mødt med passende udfordringer og udviklingsmuligheder.

Fra forskningen ved vi, at når børn trives og indgår som aktive og lige-værdige deltagere i gode almene fællesskaber i dagtilbuddet, har det stor betydning både for deres udvikling her og nu og for deres videre livsforløb. Særligt børn i udsatte positioner har langsigtet gavn af at være i inkluderende fællesskaber med jævnaldrende, hvor det pædagogiske læringsmiljø tilgodeser deres behov.

Udvikling af et inkluderende pædagogiske støttesystem

Fra 2025 til 2029 samarbejder vi med forskere fra Aalborg Universitet om udvikling af *Stærke børnefællesskaber gennem et inkluderende pædagogisk støttesystem*. I projektet deltager Universitetet i Innlandet, Norge, og det ledes af professor Thomas Nordahl.

Samarbejdet er en fortsættelse af *Læringsledelse – dagtilbud* (2016 – 2025), og det har fokus på udvikling af de faglige kompetencer indenfor inkluderende praksis og videreudvikling af det tværfaglige samarbejde.

Målet er, at alle børn skal opleve sig selv som del af fællesskabet med andre børn. Ved hjælp af det inkluderende pædagogiske støttesystem skal de individuelle behov så vidt muligt understøttes i de fælles pædagogiske aktiviteter.

At tænke og handle inkluderende

Inklusion i stærke børnefællesskaber sker i praksis gennem en øget opmærksomhed på børns interaktion med deres omgivelser. Det handler bl.a. om, at vi som voksne giver alle børn lige muligheder for at være deltagende i leg, pædagogiske aktiviteter og rutinesituationer.

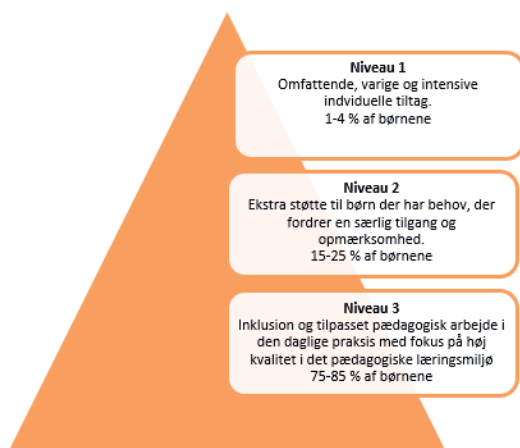
- *Hvad skal der til, for at alle børn kan være deltagende her hos os?*
- *Hvordan kan vi vide, om alle vores børn oplever at være en del af fællesskabet?*
- *Hvilke børn skal vi særligt være opmærksomme på ift. deres deltagelse?*

Det bliver vigtige spørgsmål, som vi løbende må stille os selv og hinanden. Målet er, at inklusion bliver en måde at tænke og handle på i det daglige pædagogiske arbejde.

Dagtilbuddets evalueringskultur blandt de pædagogiske medarbejdere er en vigtig del af dette arbejde. Evaluering handler om løbende at vurdere og blive klogere på, hvordan sammenhængen er mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring og udvikling. Gennem refleksion og evaluering bliver vi løbende klogere på, hvor der med fordel kan ske en kultur- og praksisændring i vores dagtilbud, samt hvilke kompetencer og hvilken viden der i den forbindelse er behov for at udvikle.

Tre niveauer af behov for støtte

Ved hjælp af det inkluderende pædagogiske støttesystem skal det enkelte barns individuelle behov så vidt muligt understøttes i de fælles pædagogiske aktiviteter. Det sker gennem arbejdet med tre niveauer af behov for støtte og tilsvarende med tre niveauer af tiltag:

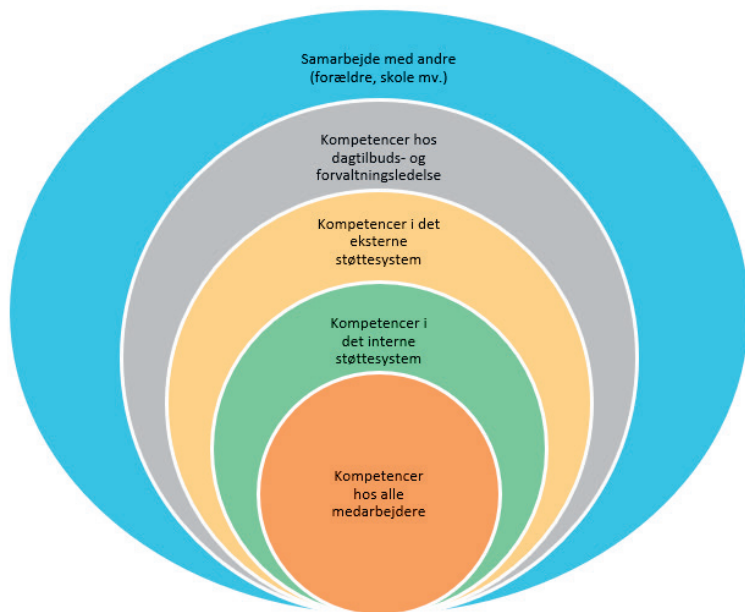

De tre niveauer af støttebehov i det inkluderende støttesystem

I arbejdet med *Stærke Børnefællesskaber* vil fokus især være på de børn, der er på niveau 1 og 2. For disse børn, uanset støttebehov, er det den generelle kvalitet og de pædagogiske kompetencer i deres dagtilbud, der er afgørende for deres trivsel og inklusions- og udviklingsmuligheder. Behovet for særlig støtte vil være mindre for børnene på niveau 2, når det pædagogiske arbejde er af høj kvalitet.

Stærke børnefællesskaber kræver samarbejde mellem forskellige kompetencer

Stærke børnefællesskaber skabes på tværs af faggrupperne mellem de professionelle voksne, der tager vare på barnets udvikling, trivsel, individuelle behov og interaktion med omgivelserne. I det inkluderende støttesystem ligger kompetencer og tværfagligt samarbejde til grund for kvalitetsudviklingen af dagtilbuddene:

Kompetencer og kompetenceniveauer i det inkluderende pædagogiske støttesystem.

1. Kompetencer hos alle medarbejdere

Dagtilbuddets ledelse har et kontinuerligt, inddragende samarbejde med medarbejderne om at skabe et højt fagligt niveau og udvikle de kompetencer, som data og evalueringer viser, der er behov for.

Det høje grundliggende kvalitetsniveau i tilbuddet, herunder inklusion af alle i fællesskaber, har betydning for alle børns trivsel og udvikling.

2. Kompetencer i det interne støttesystem

I dagtilbuddene er der ansat 'praksisvejledere', som er pædagoger med specifikke kompetencer. De fungerer som vejledere for kolleger i forhold til børn med behov for ekstra hjælp og støtte. Praksisvejlederne har vejledningskompetencer og viden om analyse- og evalueringsmetoder, pædagogiske tiltag og brug af forskningsbaseret viden. Med deres viden, netværk og brug af det eksterne støttesystem bidrager de til, at det pædagogiske læringsmiljø skaber børnefællesskaber, der giver alle børn lige muligheder for deltagelse.

Praksisvejlederne indgår i netværk på tværs af dagtilbud og kan desuden hente viden og få sparring i det eksterne støttesystem og hos egen ledelse.

3. Kompetencer i det eksterne støttesystem

Det eksterne støttesystem er en kommunal, pædagogisk vejledningstjeneste, der består af Team for Pædagogisk Kvalitetsudvikling, PPR, SKODA, sundheds- og tandplejen.

Medarbejderne i det eksterne støttesystem skal anvende viden fra deres fagområde, så de kan inddrages direkte og praksisnært med observationer, vejledning og støtte til personalet, når det pædagogiske personale har behov for råd og vejledning til det pædagogiske læringsmiljø, så dette kan tilgodese barnets individuelle behov.

4. Kompetencer hos dagtilbuds- og forvaltningsledelse

Ledelsen i dagtilbuddet må have de nødvendige kompetencer til at igangsætte og anvende systematisk kortlægning, analyse og evaluering for at kunne udvikle tydelige mål, kultur og kompetencer i dagtilbuddet under inddragelse af medarbejderne. Forvaltningsledelsens opgave er, med kvalificeret viden, at lede den faglige retning og understøtte dette arbejde.

5. Samarbejde med andre (forældre, skole mv.)

De vigtigste samarbejdspartnere udenfor forvaltningen er barnets forældre. Derudover arbejder Kolding Kommune også sammen med fx skolerne, professionshøjskoler og forskningsinstitutioner.

Stærke børnefællesskaber – hvad står vi på?

Med samarbejdet mellem Kolding Kommune og forskerne fra AAU om *Læringsledelse* har dagtilbuddene siden 2016 både fået mere kvalificeret viden om, hvor udfordringerne ligger, og fået redskaber og systematikker til at styrke kvaliteten af kommunens tilbud. Kortlægningsundersøgelserne i perioden har vist, at Koldings dagtilbud er i god udvikling, hvilket også ses i øget forældretilfredshed.

Målet med *Læringsledelse* er gennem brug af data, forskningsviden og evaluering samt tværfagligt samarbejde og kompetenceudvikling at udvikle en ledelses- og praksiskultur, der understøtter læring og forbedring gennem samarbejde i det enkelte dagtilbud, mellem dagtilbuddene og mellem dagtilbud og forvaltning.

Fire vigtige redskaber

KIDS

KIDS anvendes også fremover til systematisk observation for at evaluere og udvikle den pædagogiske kvalitet. Ud over medarbejdere fra Team for Pædagogisk Kvalitetsudvikling, PPR og dagtilbudsledere vil også de medarbejdere, der udpeges som praksisvejledere, blive sat ind i brugen af KIDS, således at KIDS bliver en aktiv del af evalueringskulturen og det løbende arbejde med kvaliteten af det pædagogiske arbejde i det enkelte dagtilbud.

LSP-kortlægningen

LSP-kortlægningen gennemføres også fremover hvert andet år – i 2025 og 2027. Kortlægningerne giver både data om det pædagogiske læringsmiljø generelt og om virkningerne af implementeringen af det inkluderende støttesystem.

Kortlægningen har de 4-6-årige børn, deres kontaktpædagoger, forældre, det pædagogiske personale og dagtilbuddets ledelse som sine informanter. Den indsamlede data giver viden om børnenes oplevelse af deres hverdag og deres sociale og sproglige udvikling, forældrenes oplevelse og tilfredshed, personalets samarbejde og arbejdssituation samt viden om ledelse af dagtilbuddet.

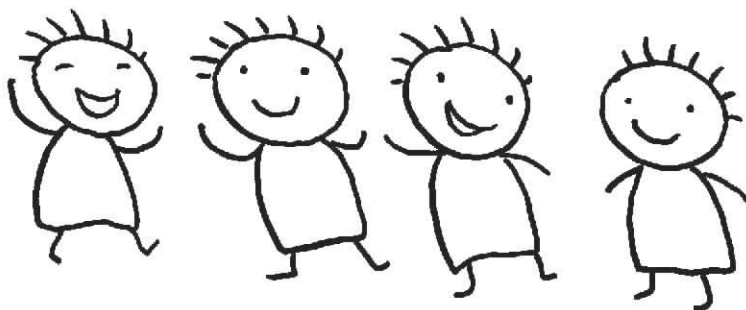
Pædagogisk analyse

Pædagogisk analyse er en systematik til at analysere forskellige typer af udfordringer eller problemer i pædagogisk praksis. Modellen henviser til en systemteoretisk baggrund, der danner forståelsen for læringsmiljøets betydning for børns trivsel, læring og udvikling. Pædagogisk analyse understøtter udviklingen af en evaluerings- og forbedringskultur, hvor der arbejdes med at gå fra indsamling og analyse af data til tiltagsudvikling, -gennemførelse og -evaluering. Brug af pædagogisk analyse i praksis bygger ligesom aktionslæring på værdier som deltagelse, involvering, ansvarliggørelse, kritisk refleksion og forpligtelse til at lære af egne og fælles erfaringer.

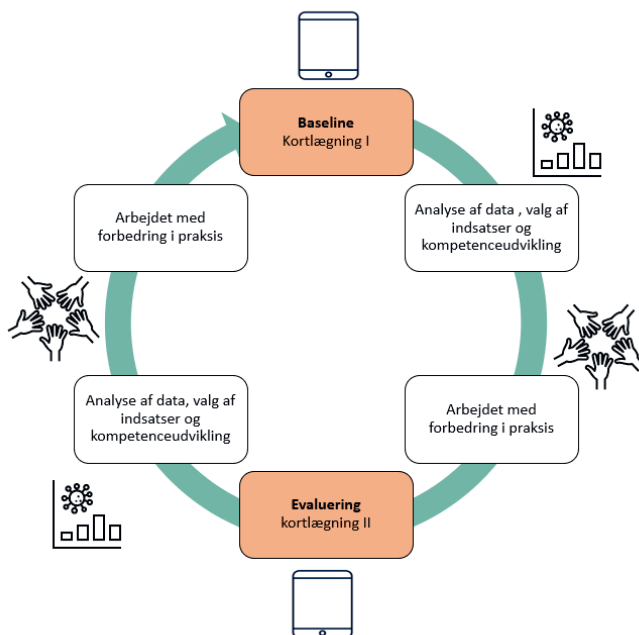
Kompetencepakker

En kompetencepakke er et forløb med fire moduler, der som udgangspunkt kobler sig til en bog i serien 'Det ved vi om...', som præsenterer viden om aktuelle, pædagogiske temaer. Til de tre første moduler har bogens forfatter(e) bidraget med korte videooplæg, som opsummerer bogens indhold. Der er også udarbejdet refleksionsspørgsmål og opgaver. Det fjerde modul omhandler arbejdet med pædagogisk analyse i egen praksis. Arbejdet med en kompetencepakke følger altid principper, som er identificeret med udgangspunkt i eksisterende forskning om, hvad der med stor sandsynlighed bidrager til at kompetenceudviklingen får en positiv effekt i praksis og dermed på børnenes trivsel, læring og udvikling:

- Kompetenceudvikling skal forankres i en evaluerende praksis, der er forsknings- og datainformeret.
- Kompetenceudvikling skal være kollektiv og teambaseret.
- Kompetenceudvikling skal være praksisnær og forankres i dagtilbudets organisatoriske kultur.

Systematikken i arbejdet med Stærke Børnefællesskaber

Vil du vide mere om projektet eller om Kolding Kommunes erfaringer, kan du kontakte:

Line Skov Hansen, postdoc, projektleder
LSP, Institut for Kultur og læring, Aalborg Universitet
lsha@iki.aau.dk

Merete Lund Westergaard
Dagtilbudschef, Kolding Kommune
melw@kolding.dk

Anita Kristiansen
Leder af Team for Pædagogisk Kvalitetsudvikling, Kolding Kommune
anik@kolding.dk